

นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิมยส์านต์

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา

บทบาทการทำงานส่วนใหญ่ทำงานในภาคนโยบาย โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา และเป็นอนุกรรมการด้านการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้ยังเป็นคณะกรรมการสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ทำเรื่องโรงเรียนสุขภาวะ และเป็นคณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ซึ่งบทบาทดังกล่าวข้างต้นล้วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งสิ้น

ด้วยเห็นปรากฏการณ์ของบ้านเมืองที่การศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เนื่องจากมีความไม่เท่าเทียม พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีศักยภาพนิยมส่งลูกเข้าเรียนที่มีชื่อเสียง ทำให้โรงเรียนนั้นมียอดใหญ่ขึ้น ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดเล็ก ค่อยๆ ล่มสลาย ฉะนั้นสิ่งที่อยากเห็นคือ อยากเห็นการศึกษาที่มีความเท่าเทียม ลงไปถึงเด็กทุกคน ตัวชี้วัดคือว่าเด็กพื้นฐานที่สุดที่เป็นรากหญ้าของสังคมต้องได้รับการศึกษาที่ดีที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนกระทั่งจบ ป.6 เพราะถ้าพื้นฐานตัวนี้เน้น การทำให้การศึกษาขั้นต่อไปมีคุณภาพทำได้ง่ายขึ้น การที่จะไปถึงจุดนั้น โรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ซึ่งในปัจจุบันมีหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนคือ ครูต้องสอนแบบ active learning ความสัมพันธ์ของครูและเด็กต้องดี ต้องดึงผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กให้มาก ต้องดูแลเด็กที่ล่าช้าตั้งแต่เนิ่นๆ ต้องพยายามสร้างโรงเรียนที่ทำในแนวทางเหล่านี้ขึ้นมา แล้วโรงเรียนเหล่านี้ก็ต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณและการดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งเราเรียกกันว่า โรงเรียนจัดการตนเองหรือ charter school

“ที่ผ่านมางบประมาณรายหัวของเด็ก มีแค่ 16-17 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณทั้งหมด 70 เปอร์เซ็นต์เป็นเงินเดือน ซึ่งคงทำอะไรไม่ได้ แต่งบพัฒนาที่มีเงินอยู่ประมาณ 14 - 15 เปอร์เซ็นต์ถ้าแบ่งมาให้ถึงโรงเรียนโดยตรงให้โรงเรียนพัฒนาให้เกิดคุณภาพได้ โรงเรียนกลุ่มไหนที่มีศักยภาพก็ให้มาอยู่ในกลุ่มนี้ จะทำให้การจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ได้อย่างยั่งยืน”

ที่ผ่านมามาทำให้โรงเรียนดีอาจจะไม่ยากเท่ากับการดูแลรักษาความเป็นโรงเรียนที่ดีไว้ ฉะนั้นโรงเรียนที่ดีก็จะมีองค์ประกอบ 4 ข้อ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ดูแลโรงเรียนอย่างใกล้ชิด การโยกย้ายผู้บริหารก็เป็นไปตามวาระอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่ใช่ว่าโยกย้ายกันตามใจชอบ

ดังนั้นจุดเริ่มของการปฏิรูปการศึกษาจึงต้องเริ่มที่การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานของการเป็นโรงเรียนที่ดี โดยเฉพาะตั้งแต่อนุบาล - ป.6 แต่ทั้งนี้คงต้องทำ step by step เพื่อคลี่คลายไปที่ละส่วน

“ผมให้ความสำคัญที่อนุบาล -ป.6 เพราะนี่คือจุดตั้งต้นของคุณภาพ ถ้าเด็ก จบ ป.6 โดยที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่ใฝ่รู้ จะแก้อย่างไรก็แก้ไม่ได้ ทุกวันนี้เรามาแก้ปัญหาเราก็เห็นเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่คล่อง ไม่สนใจการเรียนรู้อาจต้องเน้นตั้งแต่เริ่มต้น ให้ความสำคัญตั้งแต่ปฐมวัยถึงประถมศึกษา ส่วนที่เหลือก็จะแก้ได้ง่ายขึ้น คำว่า **“ให้ความสำคัญ”** หมายถึงเราต้องทุ่มเท แก่ตรงจุดนี้ ให้**ตัก บริหารจัดการเป็นส่วนหนึ่ง** คือเป็นแนวทางให้โรงเรียนมีทิศทางในการเปลี่ยนแปลงที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ อย่างชัดเจน ว่าต้องมีอะไรบ้าง มันต้องทำให้ชัดเจนใน 4 ประเด็นที่ว่าไป”

นอกจากนี้ควรมีการลดการรวมศูนย์ของการศึกษา และเพิ่มบทบาทของจังหวัด กล่าวคือทุกวันนี้จังหวัดไม่มีบทบาทในการวางแผนกำลังคนเลย ทั้งๆ ที่ผลผลิตของจังหวัดเกิดจากคุณภาพของการศึกษา ต่อไปต้องมีระบบจังหวัดขึ้นมา เพราะทุกวันนี้ระบบจังหวัดแยกย่อยตามช่วงชั้น เช่น มีเขต พื้นที่ของประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย ก็ต่างคนต่างทำ ทั้งที่จริงแล้วในมหาวิทยาลัยมีองค์ประกอบที่ครบทุกช่วงชั้นอยู่แล้วตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา แต่ว่าขาดการวางแผนกำลังคนของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยไหนจะไปตั้งในจังหวัดใดก็ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยนั้นนอยากจะทำ ซึ่งระบบแบบนี้ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมใน การวางแผนติดตามกำลังคน และผลผลิตของจังหวัดตั้งแต่ต้น

“ดังนั้นข้อเสนอสำคัญอีกข้อของผมคือต้องสร้างระบบการศึกษาจังหวัด อาจจะมีสภาการศึกษาจังหวัด หรือคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดดูแล และมีสมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นคนให้ข้อคิดเห็นต่อทิศทาง ซึ่งระบบนี้ประเทศไทยยังไม่เคยมีมาก่อนจึงต้องสร้างขึ้นมา”

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นพบว่า ขณะนี้มีหน่วยงานองค์กรต่างๆ เริ่มดำเนินการบ้างแล้ว เช่น กลุ่มแรกคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งก็มีทำทั้งใน สพฐ. และนอก สพฐ. นอก สพฐ. ก็มีหน่วยงานที่ขับเคลื่อน เช่น องค์กรสนับสนุนทุนต่างๆ เช่น สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ต่างมีการไปขับเคลื่อนให้เกิดโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น มูลนิธิต่างๆ ที่สนใจทำเรื่องการศึกษา ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วพบว่า โรงเรียนมีคุณภาพดีขึ้นจริงๆ แต่คุณภาพดีนั้นยังไม่ยั่งยืน เพราะการดำเนินงานยังไม่ครบวงจรที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพอย่างยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงมีการเคลื่อนไหวให้มีการออกกฎหมายให้โรงเรียนที่สามารถปฏิรูปการเรียนรู้ได้แล้วให้เป็นโรงเรียนจัดการตนเองได้มากขึ้น

ส่วนเรื่องของระบบจังหวัดการจัดการศึกษา ที่ผ่านมาก็มีสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ซึ่งได้ดำเนินการให้เกิดการขับเคลื่อน คล้าย สมัชชาการศึกษาจังหวัด หรือสภาการศึกษาจังหวัด ซึ่งก็ได้ผลดี มีรูปแบบของการวางแผนกำลังคนจังหวัดอย่างเป็นระบบ ซึ่งคิดว่าจะมีองค์ความรู้ให้เมื่อเราจะตัดสินใจในอนาคตให้มีระบบจังหวัดนี้ ก็จะมีองค์ความรู้พวกนี้มาให้เห็นว่าจะทำได้อย่างไร

“การขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา ทุกองค์กรต้องช่วยกัน ทำด้วยการ สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ สารสนเทศ เครือข่ายที่จะมาร่วมกันปฏิรูป เครือข่ายที่จะมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ความสำเร็จ การทำงานต่างๆ ด้านการปฏิรูปการ ศึกษาของประเทศไทยจึงจะเกิดพลังมากยิ่งขึ้น”